

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОМУ
ТУРИЗМІ ТА АГРОТУРИЗМІ”**
(для молодших спеціалістів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено старшим викладачем *Т. О. Коберніченко*

Затверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 2 від 14.02.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Коберніченко Т. О. Навчальна програма дисципліни “Основи управління в сільському туризмі та агротуризмі” (для молодших спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи управління в сільському туризмі та агротуризмі”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Основи управління в сільському туризмі та агротуризмі” передбачає вивчення основ менеджменту у сільському туризмі.

Мета вивчення дисципліни — здобути теоретичні і практичні знання з управлінських аспектів у сільському (зеленому) туризмі та агротуризмі.

Предметом вивчення дисципліни є процеси управління у сільському туризмі та агротуризмі, що становлять менеджерський аспект у цих видах туризму.

Основні завдання дисципліни:

- дати ґрунтовні знання з основ управління у сільському туризмі та агротуризмі;
- зорієнтувати студентів у сфері основних понять сільського туризму та агротуризму, функцій менеджменту у цій сфері, фінансової політики та політики прийняття рішень.

Студенти мають опанувати знання з основ бізнес-планування, менеджменту часу, управління персоналом та обліку і контролю в галузі сільського туризму та агротуризму; а також одержати інформацію щодо підприємницьких ризиків та особливостей роботи менеджера у сфері сільського туризму та агротуризму.

Після вивчення курсу студенти повинні

знати:

- права та обов'язки менеджера сільського туризму та агротуризму на різних рівнях;
- теоретичні основи бізнес-планування, менеджменту часу, обліку і контролю у галузі сільського туризму;

уміти:

- оцінювати підприємницькі ризики у сфері управління сільським туризмом та агротуризмом;
- запобігати їх появі, тобто попереджати їх виникнення і ефективно виправляти недоліки;
- оцінювати тип агрооселі;
- складати бізнес-план для різних типів діяльності агрооселі;
- оцінювати рівень фінансового менеджменту, менеджменту часу та персоналу в агрооселі;

- виконувати обов'язки та оперативно реагувати на зміни.

Дисципліна є системною і пов'язана з курсами менеджменту, маркетингу, бізнес-планування, а також з іншими економічними дисциплінами в галузі сільського зеленого туризму, зокрема з менеджментом, маркетингом і загальною економічною теорією.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОМУ
ТУРИЗМІ ТА АГРОТУРИЗМІ”

№ пор.	Назва теми
1	Визначення основних понять сільського туризму та агротуризму. Сутність управління в сільському туризмі
2	Функції менеджменту та форми управління у сфері сільського туризму
3	Прийняття управлінських рішень у сфері сільського туризму
4	Основи складання бізнес-плану
5	Менеджмент часу в сільському туризмі
6	Управління персоналом у сільському туризмі
7	Облік і контроль у галузі сільського туризму
8	Підприємницькі ризики у сфері сільського туризму
9	Робота менеджера в сільському туризмі

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОМУ
ТУРИЗМІ ТА АГРОТУРИЗМІ”

Тема 1. Визначення основних понять сільського туризму та агротуризму. Сутність управління в сільському туризмі

Загальні поняття сільського туризму та агротуризму, їх спільні та відмінні риси.

Схема понять сільського туризму та агротуризму, взаємодія їх елементів між собою.

Сутність управління у сільському туризмі. Поняття менеджменту та його трактування. Види управління у різноманітних аспектах економічного та соціального життя. Визначення принципів побудови стратегії та тактики менеджменту. Основні поняття у менеджменті сільського туризму та агротуризму.

Література [4; 5; 8; 10; 13]

Тема 2. Функції менеджменту та форми управління у сфері сільського туризму

Функції менеджменту у сільському туризмі, їх особливості відповідно до потреб агрооселі. Форми управління у сфері сільського туризму, їх особливості. Приватна агрооселя та її особливості. Ресурси агрооселі (у тому числі фінансові).

Фінансовий менеджмент у сільському туризмі.

Джерела фінансових ресурсів для агрооселі. Роль міжнародних фондів у фінансовому менеджменті в агрооселі. Можливості банківських кредитів для інвестування.

Література [6; 7; 9; 10; 15; 16]

Тема 3. Прийняття управлінських рішень у сфері сільського туризму

Важливість прийняття управлінських рішень у сільському туризмі. Управлінські рішення як важливий елемент у менеджменті сільського зеленого туризму та агротуризму. Етапи прийняття управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень у сільському ту-

ризмі та агротуризмі відповідно до загальних принципів прийняття рішень у менеджменті (психологічні, соціальні, групові методи).

Література [5; 8–10; 16]

Тема 4. Основи складання бізнес-плану

Мета створення бізнес-плану. Основи розробки бізнес-плану в сільському туризмі та агротуризмі.

Основні розділи бізнес-плану, ступінь їх важливості та наочна ілюстрація розділів бізнес-плану у сільському зеленому туризмі та агротуризмі. Урахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища у бізнес-плані для агрооселі. Упровадження бізнес-плану в життя, коригування його відповідно до змін факторів середовища.

Література [6; 7; 9–11]

Тема 5. Менеджмент часу в сільському туризмі

Урахування циклів у сільському туризмі: річний, сезонний, цикли за місяцями, тижнями, днями. Облік часу, витраченого на обслуговування туристів. Види обліку часу, складання різних типів графіків обліку часу для конкретної агрооселі. Необхідність складання графіка робіт і дотримання його. Стратегічне і тактичне планування розподілу часу та навантаження і роботи в агрооселі відповідно до графіка робіт. Коригування графіка відповідно до змін зовнішнього і внутрішнього середовища.

Література [4; 5; 9–12]

Тема 6. Управління персоналом у сільському туризмі

Менеджмент персоналу. Добір і наймання працівників, делегування обов'язків найманих працівників. Узгодження роботи господарів із найманими працівниками. Розподіл обов'язків, узгодження графіків діяльності. Контроль за якістю і своєчасністю виконання наданих завдань. Контроль продуктивності праці найманих працівників.

Співпраця власників агрооселі зі своїми сусідами та іншими власниками.

Література [4; 5; 9–12]

Тема 7. Облік і контроль у галузі сільського туризму

Важливість обліку та контролю в галузі сільського туризму та агротуризму. Облік відпочиваючих, грошових та фінансових засобів в агрооселі.

Види обліку, різноманітні системи обліку, їх відповідність для різних типів агроосель. Основи бухгалтерського обліку для агрооселі.

Створення власної системи обліку та контролю в агрооселі. Використання існуючих систем обліку та їх коригування відповідно до змін факторів середовища.

Література [4; 8–13]

Тема 8. Підприємницькі ризики у сфері сільського туризму

Причини економічних ризиків у сільському туризмі. Сутність та основні види ризиків. Негативні наслідки несвоєчасного подолання кризових ситуацій у сільському туризмі та агротуризмі. Прогнозування економічних та інших ризиків та прийняття рішень щодо зменшення ризиків на основі цих прогнозів.

Управління економічними ризиками у сільському туризмі та агротуризмі. Необхідність зменшення економічних ризиків у сільському туризмі, механізм цього процесу. Контроль ефективності та оптимізація зменшення різних типів підприємницьких ризиків.

Література [6; 7; 9–12]

Тема 9. Робота менеджера в сільському туризмі

Роль менеджера у сільському туризмі та агротуризмі, його функціональні обов'язки та права. Розподіл функціональних обов'язків. Прийняття рішень та відповідальності менеджером у сільському туризмі та агротуризмі. Навчання і тренування менеджерів, підвищення їх кваліфікації. Методи підвищення ефективності роботи менеджера у сільському туризмі. Коригування діяльності менеджера за негативними наслідками впровадження його управлінських рішень.

Література [4; 6; 7; 9–12; 17]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Підготовка до контрольної роботи полягає в закріпленні та поглибленні теоретичних знань, здобутих під час вивчення курсу.

Під час виконання контрольної роботи студенти повинні користуватися спеціальною літературою, рекомендованою викладачем.

Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	А	Г	Ж	Ї	Л	О	С	Ф	Ч	Ю
	Б	Д	З	Й	М	П	Т	Х	Ш	Я
	В	Є	І	К	Н	Р	У	Ц	Щ	Е
Номер варіанта контрольної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

У контрольній роботі студент повинен розкрити зміст теми, показати знання з літературних джерел і нормативних актів, а також навички розв'язання практичного завдання.

Контрольна робота складається з двох частин: теоретичної та практичної.

У процесі написання роботи студент має показати вміння самостійно вирішувати практичні завдання, спираючись на теоретичні знаннями з цієї дисципліни.

Обсяг контрольної роботи — 15–20 сторінок машинописного чи рукописного тексту формату А4.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Основні поняття сільського туризму та агротуризму.
2. Поняття менеджменту та різні його тлумачення.

3. Описати практичну діяльність менеджера на першій стадії організації діяльності агрооселі (реєстрація тощо).

Варіант 2

1. Функції менеджменту у сільському туризмі.
2. Сегментація ринку у сільському туризмі та агротуризмі.
3. Описати типову агрооселю у районі вашого проживання (реальну або вигадану на основі реальних даних).

Варіант 3

1. Принципи побудови стратегії менеджменту у сільському туризмі.
2. Етапи прийняття управлінських рішень.
3. Описати, як би ви забезпечили інформаційну обізнаність про вашу агрооселю у вашому регіоні.

Варіант 4

1. Принципи побудови тактики менеджменту у сільському туризмі.
2. Форми управління у сфері сільського туризму.
3. Скласти умовний план-графік управлінських дій в агрооселі.

Варіант 5

1. Приватна агрооселя та її особливості.
2. Методи прийняття управлінських рішень у сільському туризмі.
3. Описати агрооселі вашого району або області.

Варіант 6

1. Мета створення бізнес-плану для агрооселі.
2. Урахування циклів у сільському туризмі.
3. Скласти умовний бізнес-план для агрооселі, що розпочинає свою діяльність.

Варіант 7

1. Необхідність складання графіка робіт і дотримання його.
2. Менеджмент персоналу у сільському туризмі.
3. Описати циклічність у сільському туризмі та агротуризмі.

Варіант 8

1. Співпраця власників агрооселі зі своїми сусідами та іншими власниками.
2. Організація обліку та контролю в галузі сільського туризму та агротуризму.
3. Скласти приблизну схему обліку та контролю у сільському туризмі.

Варіант 9

1. Створення власної системи обліку та контролю в агрооселі.
2. Причини економічних ризиків у сільському туризмі.
3. Скласти умовний бізнес-план для агрооселі, яка хоче розширити свою діяльність.

Варіант 10

1. Управління економічними ризиками у сільському туризмі та агротуризмі.
2. Роль менеджера в сільському туризмі та агротуризмі.
3. Скласти схему зменшення економічних ризиків у сільському туризмі.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Загальні поняття сільського туризму та агротуризму.
2. Спільні та відмінні риси сільського туризму та агротуризму.
3. Сутність управління у сільському туризмі.
4. Поняття менеджменту та його трактування.
5. Визначення принципів побудови стратегії менеджменту.
6. Побудова тактики менеджменту в сільському туризмі та агротуризмі.
7. Функції менеджменту в сільському туризмі.
8. Особливості функцій менеджменту відповідно до потреб агрооселі.
9. Форми управління у сфері сільського туризму, їх особливості.
10. Фінансовий менеджмент у сільському туризмі.

11. Джерела фінансових ресурсів для агрооселі.
12. Роль міжнародних фондів у фінансовому менеджменті агроосель.
13. Можливості банківських кредитів для інвестування.
14. Інвестиційні проекти та їх ефективність.
15. Приватна агрооселя та її особливості.
16. Види агроосель та їх особливості.
17. Ресурси агрооселі.
18. Ефективне використання ресурсів агрооселі.
19. Визначення цільового ринку для агрооселі.
20. Важливість прийняття управлінських рішень у сільському туризмі.
21. Етапи прийняття управлінських рішень.
22. Методи прийняття управлінських рішень у сільському туризмі.
23. Сегментація ринку у сільському туризмі та агротуризмі.
24. Особливості бізнес-планування у сільському туризмі.
25. Мета створення бізнес-плану для агрооселі.
26. Основи розробки бізнес-плану в сільському туризмі.
27. Основні розділи бізнес-плану.
28. Реалізація бізнес-плану.
29. Необхідність коригування бізнес-плану.
30. Урахування циклів у сільському туризмі — річний цикл, сезонний цикл, цикли за місяцями, тижнями, днями.
31. Облік часу, витраченого на обслуговування туристів.
32. Облік фінансових ресурсів агрооселі.
33. Контроль за діяльністю агрооселі.
34. Необхідність складання і дотримання графіка робіт.
35. Види графіків робіт і розподілу обов'язків.
36. Менеджмент персоналу в сільському туризмі та агротуризмі.
37. Питання прийняття на роботу та звільнення працівників у сільському туризмі.
38. Узгодження роботи господарів із найманими працівниками.
39. Розподіл обов'язків, узгодження графіків діяльності.
40. Співпраця власників агрооселі зі своїми сусідами та іншими власниками.
41. Причини економічних ризиків у сільському туризмі.
42. Сутність та основні види ризиків у сільському туризмі та агротуризмі.

43. Управління економічними ризиками у сільському туризмі та агротуризмі.
44. Необхідність зменшення економічних ризиків у сільському туризмі і механізм цього процесу.
45. Роль менеджера в сільському туризмі та агротуризмі.
46. Визначення головної особи (осіб) для управління сільським туризмом в агрооселі.
47. Принципи та критерії роботи менеджера сільського туризму.
48. Функціональні обов'язки та права менеджера сільського туризму.
49. Функціональні обов'язки менеджера агрооселі.
50. Методи підвищення ефективності роботи менеджера у сільському туризмі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про курорти” від 05.10.2000 № 2026-3.
2. Закон України “Про туризм” від 15.09.95 № 324/95-ВР.
3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.07.91 № 1264-12.
4. Горішевський Л. А., Васильєв В. П., Зінько Ю. В. Сільський зелений туризм. Організація надання послуг гостинності. — Івано-Франківськ, 2003.
5. Гринів Л. С. Ефективність функціонування територіальних рекреаційних систем // Вісник Львівського держуніверситету. — Л.: Світ, 1998. — Вип. 28.
6. Зінько Ю. В., Кінаш Г. М., Скрильніков Д. та ін. Навчальні матеріали для операторів сільського туризму. Підготовка агротуристичної місцевості, розробка агротуристичного продукту. — Львів, 2001.
7. Зінько Ю. В., Кінаш Г. М., Скрильніков Д. та ін. Навчальні матеріали для організаторів сільського зеленого туризму. — Львів, 2001 .
8. Калитюк В. А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку. — Львів, 1999.

9. *Котлер Ф.* Маркетинг. Гостеприимство. Туризм: Учебник для вузов / Котлер Филип, Боуэн Джон, Мейкенз Д. — М.: ЮНИТИ, 1998.
10. *Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І.* Основи туристичного бізнесу: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2004.
11. *Моніторинг агроосель.* — Львів, 2002.
12. *Нечаюк Л. І., Телеш Н. О.* Готельно-ресторанний бізнес: Менеджмент: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2003.
13. *Рутинський М. Й.* Географія туризму України: Навч.-метод. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Центр навч. літ., 2004.
14. *Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм у Львівській області: Стат. збірник.* — Л.: ЛОУС, 2003.
15. *Туризм сільський зелений.* — 2004. — № 1 .
16. *Туризм сільський зелений.* — 2004. — № 2 .
17. *Указ Президента України “Про економічний експеримент “Курортполіс Трускавець” від 18.03.98 № 199/98.*
18. *Украинские Карпаты. Атлас туриста.* — М., 1987.
19. *Уокер Дж.* Введение в гостеприимство: Пер. с англ. — М.: ЮНИТИ, 1999.
20. *Шанси і загрози розвитку сільського туризму в Україні // Матеріали конф. “Відпочинок у сільській місцевості в Україні у XXI ст.: проблеми та перспективи”.* — Переяслав-Хмельницький, 2000.

МАУП

З М І С Т

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни	
“Основи управління в сільському туризмі та агротуризмі”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни	
“Основи управління в сільському туризмі та агротуризмі”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Завдання для контрольних робіт	9
Контрольні питання	10
Список рекомендованої літератури	12

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп'ютерне верстання

Н. Г. Потапенко
О. Б. Лисицька
Г. М. Перечинська

Зам. № ВКЦ-2091

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП